

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי חסידות
מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
מבוארים ומפורשים

בעניין העילוי שעל ידי טרדות הפרנסה

מאמר ד"ה
מים רבים גו' ה'תשל"ח

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
הו"ח התמים ר' **יעקב**
בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
מרת **גרציה** בת **ניסים** ע"ה
ר' **אבי** בן **יצחק** ע"ה
ר' **יעקב** בן **יהושע** ע"ה

ולזכות

אביגיל בת **הדר**

לברכה והצלחה והתפתחות למעלה מן המשוער

שיר בת **אפרת** לזיווג הגון

אייל בן **אסתר** וזוגתו **הדר** בת **רחל**
לפרנסה בשפע והצלחה רבה בכל אשר יפנו

אתרוגי ליובאוויטש

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות

הרב **נחום** ומשפחתו שיחיו

לוריא

להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
מרת **חנה** בת ר' **זלמן יואל**
נלב"ע ט' שבט תשע"ו

נדפס על-ידי ולזכות בנה

ר' **ראובן** ומשפחתו שיחיו

קיל

להצלחה רבה ומופלגה

בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לזכות
החתן הת' **יהושע נחום** שיחי'
שמוטקין

והכלה חיה **מושקא** שתחי'

יאקאבס

לרגל בואם בקשרי השידוכים. יזכו לבנות

בניין עדי עד על יסודי התורה והמצוות

נדפס על-ידי ולזכות הרה"ת **מנחם מענדל**

וזוגתו מרת **פיגא רחל** שיחיו **יאקאבס**

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

מרת **דבורה סימה**

בת ר' **אליהו צבי**

איינבינדער

נלב"ע מוצש"ק פ' וארא

ד' שבט ה'תשפ"ד.

פתח-דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות מוצאי שבת פרשת נח ה'תשל"ח, ויצא-לאור מוגה בתאריך ז' מר-חשוון ה'תשל"ח.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בו.

לתועלת הלומדים, הוספנו לראשונה מדור נוסף המופיע כפתיחה למאמר, וכולל את תוכן המאמר בשפה קלה, וכן נקודות למעשה מתוך המאמר.

*

הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל ע"ה כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת לוי יצחק שיחי' אפשטיין על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים.

בשעה טובה ומוצלחת יצא לאור הספר השלישי בסדרה, הכולל שבע-עשרה מאמרים נוספים מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנויות הספרים המובחרות.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, ג), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקנן בהזדמנות הראשונה אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ערב שבת קודש פרשת נח ה'תשפ"ו

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

תוכן כללי:

'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה' היינו שגם טרדות הפרנסה אינם מכבים את האהבה המסותרת • אף ששורש הטרדות הוא בבחינת התהו, הרי שורש הנשמה בעצמות • על ידי הטרדות מתעלה הנשמה לבחינת בעל תשובה, כיוון שתכלית העילוי הוא בעבודה בפועל • ידיעה זו פועלת שהעבודה תהיה בשמחה

תוכן המאמר:

על הפסוק "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" מובא בליקוטי תורה ש'מים רבים' רומזים לטרדות הפרנסה והמחשבות בענייני העולם, שזרמות בשטף רב ומאיימות להטביע את הנשמה. אלא שבכל זאת, 'לא יוכלו לכבות את האהבה' המסותרת שיש לכל יהודי.

הרבי מדייק שהלשון 'טרדות' הפרנסה' מלמד שמדובר אפילו באדם שאינו מתבונן מספיק בכך ש'ברכת ה' היא תעשיר' ואינו מסתפק ב'גיע כפך' בלבד, אלא ענייני הפרנסה מטרידים את מוחו וליבו. ובכל זאת, גם במקרה כזה הטרדות אינן מכבות את האהבה.

העובדה שהאהבה מחזיקה מעמד גם מול ה'מים רבים' היא חידוש, כיוון ששורש ה'מים רבים' וטרדות עולם הזה הוא בדרגה רוחנית גבוהה – עולם התהו – שקדמה לעולם. והסיבה לכך שבכל זאת אינם מצליחים לכבות את האהבה, היא כיוון ששורש הנשמה הוא בדרגה נעלית יותר – בעצמות אור אין-סוף.

ויתירה מזו, שעל ידי טרדות העולם מתעלה הנשמה לדרגה נעלית יותר מכפי שהיתה לפני ירידתה – שמקבלת את מעלת התשובה. שהרי לפני הירידה היתה הנשמה בדרגת צדיק, ועל ידי העבודה בעולם מתעלית לדרגת בעל תשובה. וזו סיבה נוספת לכך שהטרדות לא יכולים לכבות את האהבה, כיוון שכל מטרתם היא לרומם את הנשמה.

ולמרות ששורש הנשמה הוא בעצמות אור אין-סוף, עדיין ביכולתה להתעלות יותר משורשה. כיוון שפירוש הדברים ששורש הנשמה הוא בעצמות, הוא שהקב"ה יודע שהנשמה עתידה לרדת לעולם. ואם כן, הרי גם בידיעה זו עדיין לא קיימות המעלות שהנשמה יכולה להשיג באמצעות עבודה בפועל.

בסיום המאמר מוסיף הרבי שהבנה זו, שכל מטרת הירידה היא לצורך עליה, נותנת כח גם לעבודת 'יעקב הלך לדרכו' שאחרי חודש תשרי. וכך ניתן לעבוד מתוך שמחה שפורצת את כל המגבלות ולזכות גם לברכת ה' באותה מידה.

נקודות למעשה:

- טרדות הפרנסה והמחשבות בענייני העולם אינן יכולות לכבות את האהבה המסותרת שיש לכל יהודי.
- עיקרון זה קיים גם כאשר האדם אכן טרוד במוחו ולבו בענייני הפרנסה ואינו מרגיש את העובדה שברכת ה' היא תעשיר.
- מטרתם של הטרדות היא לרומם את האדם למעלת התשובה, ובכך ימלא את המטרה לשמה ירדה הנשמה למטה.
- למרות ששורש הנשמה בעצמות אוא"ס, הרי רק על ידי עבודה בפועל אפשר להגיע לתכלית העילוי.
- ההבנה שירידה לצורך עליה פועלת שהירידה לעסוק בענייני העולם תהיה מתוך שמחה.
- כאשר העבודה היא בשמחה, הרי שמחה פורצת את כל המגבלות וגם ברכת ה' מגיעה באותה מידה.

בס"ד. מוצאי ש"פ נח – בחדרו – ה'תשל"ח*

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה גו', ואיתא בדרושי רבותינו נשיאינו², שמים רבים הם כל טרדות הפרנסה והמחשבות שבעניני עולם הזה⁴, ועם כל זה לא יוכלו לכבות את האהבה המסותרת שיש בכל נפש מישראל, ונהרות לא ישטפוה, שגם כאשר מחשבות הנ"ל הם מטרידות ביותר, עד שהן משוטטות במרוצה בתמידות בלי הפסק כלל, כמו הנהרות³ שנובעים תמיד בלי הפסק וניידי ואזלי בשטף גדול⁵, ב, מכל-מקום לא ישטפוה להאהבה (ולא יוכלו לכבותה⁶) א.

סיכום: 'מים רבים' הם טרדות הפרנסה והמחשבות בענייני עולם הזה המשוטטות בלי הפסק. ולמרות זאת 'לא יוכלו לכבות את האהבה' המסותרת שבכל ישראל.

(ב) וביאור דיוק הלשון "טרדות הפרנסה", הנה כתיב "יגיע כפיך כי תאכל גו", וידוע הדיוק בזה⁷, יגיע כפיך דוקא אבל לא יגיעת המוח והלב. והיינו דהגם אשר (מצד זה שהשפע בעולם הזה נמשכת דרך לבוש הטבע⁸) צריך

(5) כ"ה בתו"א שם, ש"לא יוכלו לכבות גו" קאי גם על "נהרות".
(6) תהלים קכח, ב.
(7) לקר"ת שלח מב, ד. חוקת סו, ג. ובכ"מ.
(8) דרמ"צ קז, א (וראה גם שם ח, א). קונטרס ומעין מכ"ה פ"א.

(1) שה"ש ח, ז.
(2) תו"א ר"פ נח. תו"ח נח נח, ד ואילך. מים רבים תרלו' (בתחלתו. פ"ה).
(3) משא"כ "מים", מי הים הם מכונסים ועומדים "תו"א ותו"ח שבערה הבאה).
(4) תו"ח שם סב, ב. וראה גם תו"א ט, ב (ד"ה אם יתן). יו"ד, א (ד"ה והוה הפי").

ביאורים במאמרי רבינו

מים רבים כנ"ל כאשר הנפש מתקשרת בטרדות רבות ועמוקות כעומק הים ועולה ומתגבר על נפשו בבחינת פיזור הנפש עולה ויורד יעלו שמים ירדו תהומות כו' בלי מנוח לנפשו כלל כנ"ל שנק' בלבול המוח והלב לגמרי כו' וענין נהרות הוא התגברות עומק המחשבה והתחכמות יתירה בחידוש העיון ממקור השכל הנובע למצוא תחבולות לטרף נפשו בפרנסה בלי תנוח מחשבתו אפילו רגע והולכת ומתגברת ומשוטטת במרוצה בתמידות בלי הפסק כלל" (ראה תורת חיים נח ע')

(סב, ב)

ג "לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה המסותרת שבכל אחד מישראל"

היינו שגם כשיאנו מרגיש את האהבה בגילוי, עדיין היא קיימת. וכמו שמבואר לקמן שאהבה זו נקראת בשם 'צור', שהאש שבצור החלמיש אינה

א "מים רבים הם כל טרדות הפרנסה" "טרדות הפרנסה המבלבלים לנקודת הלב והמוח נקראים מים רבים כמו על דרך משל הנטבע במי הים או נהר גדול כמ"ש כי באו מים עד נפש" (תו"ח נח נח, ד).

ב "ונהרות לא ישטפוה.." התוספת של 'נהרות' על 'מים רבים' היא שמתחדשים אצלו כל הזמן רעיונות חדשים כיצד להתפרנס ולהרוויח.

- "פירוש מים רבים הן מים המכונסים כמו מי הים שעומדים במקום אחד בלתי מתפשטים והולכים כו' אבל הן עולים למעלה בתגבורת גדולה כגלי הים. ונהרות הן המתפשטים והולכים ממקורם מים מחודשים בכל רגע והילוך הנהר בשטף גדול בהתגברות גדולה מצד חידושו ממקורם ממעיינות. . . והדוגמא הזה הוא בענין טרדות הפרנסה שנקראים

להיות עשי' שבזה תתלבש השפע שלמעלה, וכמ"ש וברוך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה (דוקא), ועד שלפעמים (מצד גודל ההעלם וההסתרה¹⁰) צריכים גם ליגיעה, מכל-מקום אין צריך להעסיק בעשי' זו כי אם רק את כחות החיצונים שלו, יגיע כפיך [כפים ושאר אברים החיצונים¹¹], אבל לא את כחות הפנימיים והנעלים (שבמוח ולב), כי כחות אלו צריכים להיות מוקדשים לשמש את קונו, שזהו תכלית בריאתו¹². והגם שמכיון שהשפע מתעלם ומסתתר בלבושי הטבע צריך להשתמש גם בשכלו לצורך העסק, הוא רק מה שמוכרח להעשי', אבל לא באופן דיגיעה בהתחכמות ותחבולות. ובפרט שברכת הוי' היא תעשיר¹³, והעסק אינו אלא לבוש לברכת הוי' (ולא שהעסק הוא מקור פרנסתו ח"ו), הרי מובן¹⁴, שבדוגמת הלבושים בפשטות "המרבה בלבושים לא העדיף מאומה, ואדרבה¹⁵ מקלקל יותר"¹⁶ ה. וזהו דיוק הלשון "טרדות הפרנסה", דהגם שהוא במצב נמוך שיש לו טרדות הפרנסה [שזה מראה אשר אינו מתבונן כדבעי אליבי' דנפשי' (כראוי לגבי עצמו) שברכת הוי' היא תעשיר¹⁷], מכל-מקום, הנה גם הטרדות לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה המסותרת שבכל אחד מישראל.

סיכום: דיוק הלשון 'טרדות הפרנסה' מראה שמדובר במצב נמוך, שאינו מתבונן בזה שברכת ה' היא תעשיר, ולכן לא מסתפק ב"גיע כפיך" אלא מייגע גם את מוחו וליבו. ומכל מקום, גם טרדות אלו לא יכבו האהבה.

(12) קדושין בסופה.

(13) משלי י, כב.

(14) ראה בכ"ז דרמ"צ קז, ב. קונטרס ומעין שם פ"ב.

(15) ראה גם לקו"ת חוקת שם: ואדרבה מחשבה מועלת. וראה גם דרך חיים בהקדמה (ג, ב).

(16) דרמ"צ שם.

(17) דרמ"צ שם (קז, א ואילך). קונטרס ומעין שם פ"ג. ד"ה וידעת תרנ"ז.

(9) ראה טו, יח. ובספרי שם: יכול יהא יושב ובטל* ת"ל בכל אשר תעשה.

(10) להעיר, ש"בזעת אפיך תאכל לחם" (בראשית ג, יט) נתחדש לאחר חטא עה"ד.

(11) לקו"ת שלח שם.

(*) כן הובא בקונטרס ומעין שם ובכ"מ. ובספרי שלפנינו: יכול בטל. וביל"ש (ענה"פ): יכול כשעומד ובטל כו'.

ביאורים במאמרי רבינו

ה "גיע כפיך .. אבל לא את כחות הפנימיים והנעלים"

מונה כאן שתי סיבות מדוע לא להשקיע הראש בעסק: מצד הסיבה הראשונה, אפילו אם התחבולות היו מביאות תועלת היו אסורות, מכיון שנברא לשמש קונו ואי אפשר שישקיע את מהותו בדבר אחר. ובפרט לפי הסיבה השניה, שאינם מביאים תועלת. כי האדם צריך לעשות לבוש רק כמה שהקב"ה צוה ואילו כאשר הלבוש הוא ארוך, הרי הוא מפריע.

יכולה להתבטל לעולם. ובשעת ניסיון בדבר אמונה מתגלית אהבה זו ולכן גם קל שבקלים מוסר נפשו. וראה פרטים נוספים בספר הערכים ח"א ע' שנו, שסא.

ד "מצד גודל ההעלם וההסתרה) צריכים גם ליגיעה"

כיוון שהקב"ה רוצה להעלים את העובדה שהשפע בא מאיתו ית', לכן הוא מנהל את העולם בצורה כזו שיהיה נראה לעין שאין שום עניין של השגחה פרטית, והפרנסה תלויה רק באדם ולכן צריך יגיעה.

ג) **והנה** החידוש בזה שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, דידוע דשרש המים רבים [שהוא טרדות הפרנסה] הוא בבחינת התהו שקדם לתיקון¹⁸ 1. דזהו שנקראים מים רבים להיותם "רבים" (גם) מצד שרשם ומקורם¹⁹. וזהו הרבותא²⁰ בזה שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה, דהגם ששרש המים רבים ונהרות²¹ הוא בבחינת התהו שקדם לתיקון (שרש נפש האלקית), מכל-מקום לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה שבנפש האלקית²². והטעם לזה הוא (כמ"ש לפני²³) רשפי'ה רשפי אש שלהבת י-ה²⁴, ששרש הנשמה והאהבה מסותרת שבה הוא בעצמות אור אין-סוף שלמעלה גם מבחינת תהו ו. ששרש

בחינות בתהו.

(22) תו"ח שם.

(23) שה"ש ח, ו.

(24) ראה גם שהש"ר עה"פ (בסופו): שלהבת י-ה . . . כאש של מעלה . . . ולא המים מכבין לאש. וראה בפירוש מהרז"ו שם.

(18) תו"א יו"ד, א. תו"ח שם סא, א. אוה"ת נח (כרך

ג') תרט, ב.

(19) להעיר, שבתהו היו אורות מרובים. וראה אוה"ת שם, שענין מים רבים הוא דוגמת ענין רשות הרבים שהוא בחינת עולם הנקודים.

(20) ועד "שהו רבותא גדולה" (תו"ח שם).

(21) בתו"א שם, ש"מים רבים" ו"נהרות" הם ב'

ביאורים במאמרי רבינו

ו תהו ותיקון

בתורת הקבלה והחסידות מבוארת סוגיית תהו ותיקון בהרחבה. להלן נעמוד בקצרה על עיקרי הדברים בנושא, הנוגעים למאמר זה:

'עולם התהו' הם שבע ספירות קדושות עליונות שהאירו בעולם התהו. בעולם זה היו אורות מרובים וכלים מועטים ולכן הייתה 'שבירת הכלים', כיוון שהאור האלוקי האיר בעוצמה כזו, שהכלים לא יכלו להכילו (בדומה לאדם ששומע בשורה פתאומית, ש"יכול לבוא לידי כלות הנפש ועל-כל-פנים לידי התעלפות .. וכמו בשורה כשנתבשרה מעקידת יצחק פרחה נשמתה" - ראה סה"מ תרס"ה עמ' קא).

לאחר מכן נברא 'עולם התיקון', שהוא עולם מתוקן, בו האורות הם מועטים והכלים רחבים, כך שביכולתם להגביל את האור שיתפשט ויאיר רק בתחום הקדושה, ומשם הוא שורש האדם.

הניצוצות מהאורות הקדושים שנפלו ב'שבירת הכלים' ירדו והתלבשו בעמקי הקליפות, ומהם נובעת חיותם של בחינות דומם צומח וחי, שהם נמוכים בערכם מהאדם, ואעפ"כ יש להם כח חזק מאוד של תהו שאין באדם, ולכן האדם נזקק אליהם.

ועל דרך זה בנפש האלוקית - האדם שבאדם, ונפש הבהמית - הבהמה שבאדם: לנפש הבהמית יש כוח משיכה חזק יותר מנפש האלוקית, כמו בבהמות וחיות כפשוטו שיש בהן כח חזק מהאדם. וכך בנוגע למים רבים, שיש בהם כח חזק שתופס וטורד את האדם.

ז "למעלה גם מבחינת תהו"

כלומר שיש כאן שלושה שלבים: א. במציאות העולמות למטה, עולם התיקון גבוה יותר מהאורות שנפלו מעולם התהו בשבירת הכלים (ולכן האדם גבוה מבעלי החיים, ונפש האלוקית גבוהה מנפש הבהמית). ב. בשורש העולמות, היינו בסדר ההשתלשלות, שרשו של עולם התהו קודם, אלא שכל הגבוה ביותר נופל למטה יותר ולכן נפל למטה. ג. בשורש האמיתי, כלומר במחשבה ובכוונה הראשונה, הרי שורשו של עולם התיקון הוא בעצמות.

ופירוש הדבר הוא, שמצד הכוונה והמחשבה, הרי גם המטרה בעולם התהו היא בשביל עולם התיקון. שהקב"ה רוצה תיקון באופן נעלה. בדוגמת מה שהאוכל הגשמי ששרשו מתהו מחזק את שכל האדם וכמו שאמר רב נחמן "דלא אכילנא בישראל דתורא"-

האהבה שבנפש האלקית הוא בבחינת שלהבת י-ה כמו שהיא קשורה וגנוזה בגחלת ח (רשפי אש²⁵), ולמעלה יותר²⁶ – כמו שהוא בבחינת צור²⁷ ט (שלמעלה מהוי"ה²⁸), ששם הוא שרש הנשמה, כמבואר בלקו"ת²⁹ בפירוש הכתוב³⁰ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שבחינת האלקים (אשר נתנה) הוא בחינת צור הנ"ל.

סיכום: שורש ה'מים רבים' וטרדות הפרנסה הוא בבחינת תהו שקדם לתיקון. וזהו החידוש בכך שאינם מכבים את האהבה, כיוון ששרשה בעצמות אור אין-סוף שלמעלה גם מתהו.

ד) והנה לא זו בלבד שאין ביכולת המים רבים הנ"ל לכבות ח"ו את האהבה של הנשמה, אלא יתירה מזו, שעל ידם נעשה יתרון בהאהבה. והוא שעל-ידי ירידת הנשמה למטה בעולם-הזה והתלבשותה במים רבים הנ"ל היא מגיעה למדרגה נעלית יותר ממדרגתה קודם ירידתה למטה³¹. [וזהו תכלית הכוונה של

(28) ראה בארוכה לקו"ת אחרי כו, ג.

(29) ר"פ האזינו (עב, א). שמע"צ פה, רע"ב.

(30) קהלת יב, ז.

(31) תו"א ותו"ח שבעה עה"ת נח תרכ"ב, א.

מים רבים הנ"ל פע"ה ואלך.

(25) ראה פירוש הראב"ע לשה"ש שם (וראה גם מצודת שם): רשפי"ה – גחלי"ה. ובתיב"ע שם: גומרין דאשא (אוה"ת והמשך מים רבים שבעה עה"ת).

(26) ראה ד"ה ואברהם זקן תרס"ו. ובכ"מ.

(27) אוה"ת נח תרכ"א, ב. מים רבים תרל"ו פע"ג. וראה גם אוה"ת שה"ש עה"פ (ע' תשמו).

ביאורים במאמרי רבינו

שהמטרה אינה בבשר עצמו, אלא בכך שעל ידו השכל יתחזק ביתר שאת.

(וזהו מה שכתב רש"י (בראשית כה, כו) לגבי לידת עשיו ויעקב: "יעקב נוצר מטיפה ראשונה ועשו מן השנייה, צא ולמד משפופרת שפיה קצרה, תן בה שתי אבנים זו אחר זו – הנכנסת ראשונה תצא אחרונה והנכנסת אחרונה תצא ראשונה. נמצא עשו הנוצר באחרונה יצא ראשון, ויעקב שנוצר ראשונה יצא אחרון". היינו שמוצד הכוונה והמטרה, יעקב קודם. אבל בסדר ההשתלשלות, עשיו יצא ראשון).

ח "קשורה וגנוזה בגחלת"

היינו שישנם שתי דרגות: 'קשורה' היא השלהבת שמעל הגחלת הקשורה עם הגחלת. שהרי יכולה להיות גם שלהבת בפני עצמה שאינה תפוסה בגחלת (ואין בה מציאות וממשות, שלכן אמרו במשנה במסכת שבת "המוציא שלהבת פטור"). 'וגנוזה' היא השלהבת שבתוך הגחלת. ובנמשל, הן עשר ספירות הגלויות שקשורות במקורן (עשר ספירות הגנוזות), ועשר ספירות הגנוזות במאצילן.

ט "כמו שהוא בבחינת צור"

אדמו"ר הזקן מבאר (לקוטי תורה כו, ג) את התוכן הפנימי שבצור על-ידי הסברת ההבדל בין האש הגלויה לאש הטמונה בצור החלמיש:

האש הגלויה תלויה בשני תנאים: א. חומרי בעירה שבהם תוכל להיאחז – שמן, עצים וכיוצא בזה. ב. מניעת דברים שמכבים את האש, כמו מים עפר וכדומה. לעומתה, האש שבצור החלמיש אינה זקוקה לשום תנאי. היא קיימת במעמקי הצור לעולם והיא אינה מותנית בדבר. אין לה צורך בחומרי בעירה ואין דבר שיוכל לכבותה. גם אם הצור מונח עשרות שנים במים, עדיין נוכל להוציא ממנו את האש. אכן, צריך לחפש עצות איך לגלות את האש על-ידי הכאה וכדו', אבל היא קיימת תמיד.

כל זה הוא משל על הנפש האלוקית שבכל יהודי: הניצוץ האלוקי שביהודי נמשל לאש, וכמו שכתוב "כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא". באש זו יש שתי דרגות, האש הגלויה והאש המוסתרת במעמקי הלב. האש הגלויה הבוררת אצל יהודי זקוקה לתנאי קיום חיוניים. צריך להיות לאש במה להיאחז – לימוד

מים רבים הנ"ל. ולכן סוף סוף אין ביכולתם לכבות את האהבה, לפי³² שתכלית עומק כוונתם של המים רבים גופא הוא אדרבא בכדי לפעול יתרון באהבה³³]. ובעבודה העילוי שנעשה בהנשמה על-ידי ירידתה למטה והתלבשותה במים רבים הנ"ל הוא שבאה לענין התשובה³⁴. וכידוע³⁵, שהנשמות קודם ירידתן לגוף הם בבחינת צדיקים גמורים, והיתרון שנעשה בהם על-ידי ירידתן בגוף הוא שנעשים בבחינת בעלי תשובה, אשר במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין³⁶, ויתירה מזו, שאין יכולין לעמוד בו³⁷, שאין זה (אפילו) ביכולת³⁸ שלהם. וזהו הטעם שירדה הנשמה למטה, כי ענין התשובה [הגם שאינה על עבירות דוקא, כי אם השבת הנפש למקורה ושרשה³⁹] שייך דוקא כאשר אינו נמצא במקומו האמיתי (מקורו ושרשו), שאז שייך שישוב לשרשו ומקורו, בחינת והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה⁴⁰. ומכיון שמעלת הבעלי-תשובה היא נעלית יותר ממעלת הצדיקים [ועד שהחילוק שביניהם הוא שלא בערך, שלכן מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד בו, כנ"ל], לכן, על-ידי ענין התשובה שמתחדש בהנשמה בירידתה למטה הרי היא מתעלית יותר גם מכפי שהיתה בשרשה, בבחינת האלקים אשר נתנה⁴¹.

מובא הגירסא אינם יכולים).

(38) שלמעלה מבחינת כח (המשך ר"ה תש"ג פי"ג. ועוד).

(39) לקו"ת ראה כד, ד. ש"ש סו, ג. ובכ"מ.

(40) לקו"ת ר"פ האזינו.

(41) ראה לקו"ת שם עב, רע"א: והתשובה היא להיות . . . כמו קודם ירידתה ויתר על כן. ומ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה – ראה לקמן הערה 47.

(32) והיינו, דזה שאין ביכולתם לכבות את האהבה הוא לא רק מצד שרש האהבה (כנ"ל ס"ג), אלא גם מצד "תכלית עומק כוונתם" של המים רבים גופא.

(33) ראה המשך מים רבים שם.

(34) ראה תו"א שם ט, א. תו"ח שם נט, סע"ד.

(35) לקו"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ. ובלקו"ת שם, שזהו "התירוץ האמיתי" למה ירדה הנשמה לעוה"ז.

(36) ברכות לד, ב.

(37) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד (וגם בלקו"ת שם

ביאורים במאמרי רבינו

לשפשף את האבק ולהסיר את הכיסויים המעלימים כדי לגלות את האש, אבל האש עצמה קיימת תמיד בשלמות.

ולכן, כאשר בני ישראל חטאו בחטא העגל אמר הקב"ה למשה רבנו "ושמתך בנקרת הצור", כי מצד העניין של צור, גם על חטא העגל יכולה להיות כפרה, אלא שאת הצור צריך לגלות, וההתגלות היא על-ידי תשובה (ראה המועדים בחסידות ע' 41).

י "ולכן סוף סוף אין ביכולתם לכבות את האהבה, לפי שתכלית עומק כוונתם של המים רבים .. מלשון המאמר כאן נראה לכאורה שזהו עניין

התורה וקיום המצוות. ויש גם תנאי שלילי שלא יהיו מים שיכבו אותה - חטאים ועבירות עלולים לכבות את האש האלוקית. כל זה אמור על האש הגלויה, אבל בעומק ליבו של יהודי טמונה גם אש נסתרת, ואש זו לעולם אינה נכבית. אפילו יהודי שאין לו תורה ומצוות שבהן תוכל האש להיאחז, ואף אם יתירה מזו, הוא גם עבר על המצוות אשר לא תעשינה ח"ו, אף-על-פי-כן האש קיימת, כי זו אש תמידית.

וזהו הטעם לכך ש'צור' רומז על השורש כמו שכתוב "הביטו אל צור חוצבתם": כאשר מסתכלים על יהודי כפי שהוא מצד שורשו, בנקודה זו הוא תמיד שלם. אלא שצריך למצוא עצות ודרכים

ביאורים במאמרי רבינו

סיכום: על-ידי ה'מים רבים' מגיעה הנשמה למדריגה נעלית יותר – שבאה למעלת התשובה, אשר בשביל זה ירדה למטה.

ה) והגם ששרש הנשמות הוא בעצמותו ית' שלמעלה מכל הגילויים, וכדמוכח (גם) ממה שאמרו רז"ל⁴² במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים יא, שענין ההמלכה הוא גם על גילויים הכי נעלים יב (מכיון שהם ברצון ולא בהכרח ח"ו י), הרי מובן שהנשמות שבהן נמלך הן למעלה מכל הגילויים⁴³ יד, מכל-מקום שייך לומר שעל-ידי התשובה (בירידתן למטה) נעשית בהן עליה גם לגבי הדרגא שהי'

(42) רות רבה רפ"ב.

(43) ד"ה העושה סוכתו תרצ"ט פ"ב. וראה גם המשך תער"ב (ח"ב) ע' תתק.

ביאורים במאמרי רבינו

נמלך בנשמותיהן של צדיקים ("שבהם נמלך וברא את עולמו" (רות רבה ב, ג)).

יב "ענין ההמלכה הוא גם על גילויים הכי נעלים" כל עניין הגילויים הוא דבר חדש שנוצר לצורך בריאת העולם (ולא עניין שמציאותו מעצמותו) ולכן ההמלכה היתה גם עליהם.

יג "מכיון שהם ברצון ולא בהכרח ח"ו" כלומר, למרות שהגילויים נקראים בשם 'אור' כי המשכתם מהקב"ה דומה בכמה עניינים להמשכת האור מהמאור, מכל-מקום בפרט אחד אינם דומים לאור, שהמשכתו היא בהכרח ולא תלויה ברצון המאור. שהרי השמש מוכרחת בכך שימשך ממנה אור. לעומת זאת המשכת הגילויים אינה מוכרחת, אלא תלויה ברצון הקב"ה, ולכן יש המלכה אם להמשיכם.

יד "וכדמוכח (גם) .. למעלה מכל הגילויים" עניין זה ששורש הנשמה בעצמות מובא בכמה מקומות, אלא שלא תמיד הכוונה לעצמות ממש, ולפעמים הכוונה היא למשל לעצמות האור. ולכן מביא כאן הוכחה מיוחדת לכך ששורש הנשמה בעצמות ממש, מכך שבהם נמלך "גם על גילויים הכי נעלים" - אפילו מה שנקרא 'עצמות האור'.

סגולי, אבל בהמשך מים רבים תרל"ו (פע"ה) משמע שהדבר נפעל כאשר האדם מתבונן בכך: "שהרי האדם שניתן לו שכל צריך להתבונן ולהבין בעין שכלו על מה עשה ה' כך שיצטרך האדם לעמל וליגיעה כל היום בפרנסה, והיד ה' תקצר להשפיע לכל גויה וגויה די מחסורו שלא יצטרך לטרוח כלל בפרנסתו ופרנסת בני ביתו. אלא שזהו תכלית טובתו האמיתית שעל-ידי זה מכפרים לו פשעיו וכענין דכתיב באדה"ר בזעת אפיך שזהו תיקון על חטא עה"ד. ונמצא הגם כי לכאורה נראה שזה שהאדם טורח ויגע כל ימיו הרי זה גבורות עצומות, ואחר ההתבוננות בזה הנה זהו עצמו תכלית טובתו האמיתית שמתקן על-ידי זה. וגם על-ידי זה בא לתשובה, וכמאמרנו"ל צריך יהודאי לחרובא עביד תשובה (כאשר יהודי נאלץ לאכול חרובים מחמת עוני, זהו אות לכך שעליו לחזור בתשובה. העוני מכניע את רוח האדם ומביא אותו להתבוננות פנימית, מה שמקל עליו לעשות חשבון נפש ולשפר את מעשיו). ונמצא כי זהו טובה אמיתית באמת לאמיתו והרי זה תכלית הטוב והחסד. ולכן כל המים שהם בחינת טרדות הפרנסה אינם מכבים כלל וכלל את האהבה המוסתרת שבכא"א מישאל, שאיך יכבה את האהבה הלא בחינת מים רבים אלו עצמן תכלית עומק כוונתם גם כן בשביל זה כו".

יא "במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים" היינו שכאשר הקב"ה רצה לברוא העולם הוא

בשרשן טו. ויובן זה על-פי מ"ש הרב המגיד⁴⁴ בפירוש מרז"ל⁴⁵ ישראל עלו במחשבה טז, שהוא כמשל אדם שיש לו בן, דגם כשהבן עבר מכנגד פניו והלך מאתו, עם כל זה נחקקה הצורה של הבן במחשבה של האב. אלא שבבני אדם שייך זה דוקא במי שיש לו בן כו'. אבל אצל השי"ת שייך זה לומר אף קודם שנבראו ישראל הי' נחקק צורתם במחשבה, כמ"ש רז"ל⁴⁵ ישראל עלו במחשבה, כי אצלו ית' העבר והעתיד אחד י'. ומובן מזה, דזה מה שהנשמות מושרשות בעצמותו ית' ובהם נמלך כו' – הוא ענין הנשמות כמו שהן בבחינת נברא (וכמו שהן יורדות למטה), ורק ש(גם) צורה זו היא חקוקה במחשבתו ית', לפי שאצלו ית' העבר והעתיד אחד. וכידוע⁴⁶ בפירוש במי נמלך כו', שזהו מה שעלה לפניו ית' התענוג שיתענוג כביכול בעבודת הנשמות לחטה. ועל-פי זה יובן ענין העלי'ה שנעשה בהנשמות על-ידי ירידתן למטה, הגם שגם לפני ירידתן הן מושרשות

(45) ב"ר פ"א, ד.

(46) המשך ר"ה תש"ג פ"ג. ובכ"מ.

(44) אר"ת (ב, ג) עה"פ נעשה אדם – הובא גם בהמשך הנ"ל ס"ע תתקב [ומהמשך הענין שם (ראה שם ריש ע' תתקג) משמע שזה שייך גם לענין במי נמלך כו'].

ביאורים במאמרי רבינו

יו "אף קודם שנבראו ישראל הי' נחקק צורתם במחשבה"

חידוד העניין: הקשר בין אב לבן מורכב משני פרטים, ובכל פרט יש מעלה וחיסרון: (א) זה שהאב הוא שורש הבן, שנמשך מ'כוח ההולדה', שהינו כוח להמשיך את מהותו של האב הלאה. מעלתו של כח זה היא בהיותו עניין פנימי ששייך לעצמות האב. אלא למרות זאת יש בו חסרון, שכוח זה הוא רק ה'שורש' של הבן, ואין בו את צורת הבן כפי שהיא לאחר שנולד, אלא רק כפי שהיא באופן מופשט ביותר.

(ב) התקשרות ואהבת האב לבנו, שכתוצאה ממנה צורת הבן חקוקה במחשבתו של האב. ולכן, "אף שעבר מכנגד פניו והלך מאיתו עם-כל-זה נחקקה הצורה של הבן במחשבה של האב". ובוה ישנה מעלה – שהקשר של האב לבנו הוא גם עם צורת הבן. אך החיסרון בהתקשרות זו, שהיא דבר שניתוסף אצל האב לאחר לידת הבן וממילא היא כדבר נוסף על מהותו, ואינה שייכת לפנימיותו ועצמיותו.

הרב-המגיד מחדש, שלמעלה באלוקות, בדרגת הקשר בין ישראל לקב"ה, חוברות זו לזו שתי המעלות גם-יחד, כי היות שהוא יתברך למעלה

טו "נעשית בהן עליה גם לגבי הדרגא שהי' בשרשן"

הקושיה היא מפני שמסיים בסעיף ד שהנשמה מתעלית "יותר גם מכפי שהיתה בשרשה", שזהו חידוש גדול, כיוון ששרשה בעצמות. מה-שאינ-כן במקומות אחרים מובא שמתעלית "יותר ממה שהיתה לפני ירידתה", שזה יכול להתפרש גם שמתעלית למעלה מאחד העולמות אבי"ע, בהן היתה לפני הירידה.

טז "ישראל עלו במחשבה"

המגיד מפרש זאת על הפסוק "נעשה אדם", שבפסוק כתוב "נעשה אדם בצלמינו כדמותינו" שהאדם ייעשה בצלם ודמות שלמעלה. היינו שלמעלה יש כביכול צלם אדם, וכיצד אפשר לומר כך? על כך אומר המגיד 'ישראל עלו במחשבה'. שישאל הם 'אדם' שהרי 'אתם קרואים אדם', והם עלו במחשבה, ולכן יש אצלו ית' צלם ודמות של אדם.

אלא שגם עניין זה צריך ביאור, שלכאורה, הרי עדיין לא נבראו? על זה מבאר המגיד שלמעלה שייך זה לומר קודם שנבראו.

בעצמותו ית', כי זה מה שהן מושרשות בעצמותו ית' (ובהם נמלך כו') הוא מצד ידיעתו ית' שתהיה אחר-כך ירדתן למטה כו' וישלימו הכוונה⁴⁷ יח. והגם שגם בתחלה יודעים בודאות גמורה שישלימו הכוונה יט, הרי זהו בכח, ותכלית העילוי (והכוונה) הוא⁴⁸ הפועל כ. וזהו גם דיוק הלשון במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, שבהיותן בבחינת ההמלכה [שאו העילוי שלהן הוא בכח, שיודעים שישלימו

47) ועל-פי זה יובן מ"ש "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" – אף שעל-ידי התשובה נעשית בעילוי יותר – כי גם העילוי דנשמה שעל-ידי התשובה הוא בבחינת "האלקים אשר נתנה" (שרש הנשמות בעצמותו

ית'). אלא שבתחלה הוא רק בכח, ככפנים. ועצ"ע.
48) ראה בארוכה בהשחיה סעיף ד' ואילך (לקו"ש ח"כ ע' 283 ואילך).

ביאורים במאמרי רבינו

מצד ידיעתו, מקשה כעת כי מכיוון שהידיעה (בעצמות) היא וודאית, הרי עבודתה מושרשת בעצמות באופן וודאי ומושלם, ואיזה תועלת תתווסף לנשמה כאשר תשלים הכוונה?

ועל זה מתרץ שכיוון שבהיותה בשרשה עדיין לא השלימה הכוונה, אלא רק עתידה להשלים הכוונה, אזי מעלתה זו היא רק בכח. ולכן גם מעלתה זו שבשרשה בעצמות הוא בה רק בכח. ורק כאשר תשלים הכוונה בפועל אזי מעלה זו (של השלמת הכוונה) שבשרשה בהעצמות הוא בה בפועל.

כ "הרי זהו בכח, ותכלית העילוי (והכוונה) הוא הפועל"

כלומר, למרות ש"יודעים בוודאות שישלימו הכוונה", הרי עיקר העילוי הוא כשנעשה בפועל. וכלשון רבנו במקום אחר "עיקר מעלתו של הכח היא האפשריות להפועל" (הדרן על ששה סדרי משנה סוף ס"ט). ואולי הכוונה, שעצם המהות של כוח הוא בהיותו פוטנציאל למשהו, ולכן הכח מגיע לתכליתו כאשר בא בפועל, ועיקרון זה נכון בכל דבר ש'בכח', גם כשיודעים בוודאות (או באופן אחר, שהבכח הוא מציאות התלויה בכך שיעשו אותה, ולכן כאשר הדבר נמצא עדיין 'בכח' הרי זו מציאות חלשה ואינה תכלית העילוי. והבפועל הוא עובדה שכבר נעשתה וכעת אינה תלויה בשום דבר). וראה עוד בענין זה בהדרן הנ"ל סעיף כ"א ובהערות 101-102.

מה'זמן' (כלומר, שאין לגביו מושג של דבר שקודם לכן לא היה ורק לאחר-מכן התווסף אצלו), על-כן גם צורת הבן כפי שהיא (שהיא מעלה הב'), חקוקה בפנימיות האלוקות (שהיא מעלה הא').

יח "כי זה מה שהן מושרשות בעצמותו ית' הוא מצד ידיעתו ית' שתהיה אחר-כך ירדתן למטה כו' וישלימו הכוונה"

השאלה היתה מה הפירוש שעל-ידי ירדתה מתעלית למעלה מושרשה, הרי שורשה בעצמות – הכי גבוה שאפשר?

ולמעשה, שאלה זו כוללת שני היבטים: א. כיוון ששרשה במקום הגבוה ביותר, לכאורה אין כל צורך בירידתה? ב. השאלה העיקרית היא, לאיזה דרגה גבוהה יותר אפשר להתעלות?

והתירוץ הוא, שזה ששרשה בעצמות הוא מפני שעתידי לירד ולהיות גברא. ואם כן, מה שעלתה במחשבתו, הוא כפי שהיא גברא (ולא כפי שטיפת הבן כלולה במוח האב). וגם התענוג מעבודתה, היה מעבודה כפי שהיא למטה (ולא עבודה רוחנית).

ועל פי זה מובן מדוע מוכרחת לירד למטה ולעבוד בפועל, כי זה מה שגורם לכך שתהיה מושרשת בעצמות. וביאור העילוי שמגיעה אליו על ידי העבודה לגבי כפי שהיתה בתחילה, ראה בביאור הבא.

יט "והגם שגם בתחלה יודעים בודאות גמורה שישלימו הכוונה .."

בהמשך למה שכתב שהנשמה מושרשת בעצמות

הכוונה] הן בבחינת צדיקים, ולאחרי ירידתן למטה [שאז הם משלימים את הכוונה בפועל] נעשים בבחינת בעלי תשובה] כא.

סיכום: אף ששורש הנשמות הוא בעצמותו ית', הרי חקיקתן בעצמותו הוא כמו שהן בבחינת נברא, מצד ידיעתו שתהיה ירידה למטה. ולכן מעלתם היא רק 'בכח', ותכלית העילוי הוא כשמשלימים הכוונה בפועל.

ו) **ויש** לקשר זה עם ענין ד'ויעקב הלך לדרכו' (שבמוצאי שבת פרשת נח⁴⁹), דהגם שלאחרי חודש תשרי הוא הולך לדרכו (גם) בעניני הרשות ובעובדין דחול, ועד לבחינת מים רבים הנ"ל, מכל-מקום על-ידי זה גופא הוא מתעלה יותר, שנעשה בבחינת מהלך⁵⁰, וכלשון הכתוב⁵¹ יעקב הלך לדרכו. וידיעה זו [שהירידה (לדרכו בעניני הרשות וכו') היא צורך עליה] פועלת שההליכה תהיה בשמחה ובטוב לבב [ועל דרך מ"ש⁵² גבי יעקב וישא יעקב רגליו גו' משנתבשר בשורה טובה כו']. וזה פועל שעבודתו תהיה בתכלית השלימות ולמעלה ממדידה והגבלה

שהעליה היא מה שנעשית בבחינת מהלך.

51) ויצא לב, ב. וראה שיחת מוצאי שבת בראשית ס"ו (לקו"ש שם ע' 270-1).

52) ויצא כט, א. פירש"י שם. וראה שיחה הנ"ל ס"י (לקו"ש שם ע' 272-3).

49) ראה בארוכה בהשיחה (שם ע' 281 ואילך) סעיף ב' ואילך. ושם (ס"ג ואילך), שהחידוש שבמוצאי ש"פ נח על מוצאי שבת בראשית הוא – שאז ישנו כבר הענין ד'ויעקב הלך לדרכו' בפועל.

50) ועל דרך הידוע (תו"א ל, סע"א ואילך. ובכ"מ) בענין העליה שעל-ידי (כללות) ירידת הנשמה למטה,

ביאורים במאמרי רבינו

אזי היא נקראת בשם בעל תשובה. שהרי זהו עניינו של בעל תשובה - שהיתה אצלו נתינת מקום לעניין הפכי, ובכל זאת חזר בתשובה.

ועדיין יש מקום להקשות, שאם כן, הרי מעלת הבעל תשובה הוא עניין חדש לגמרי שאין לו נתינת מקום אצל הנשמה בהיותה בשורשה, ואיך אפשר להגדיר את המצב בשורש בשם 'בכח' ואת מעלת הבעל תשובה בשם 'בפועל'?

אלא שבאמת, מה שעלה לפניו ית' הוא (כלשון המאמר) "התענוג שיתענג כביכול בעבודת הנשמה למטה", היינו שישלימו הכוונה במצב שלהם כפי שהם למטה, שם המצב הוא ש"ש אפשרות אחרת", ואצלו בוודאות גמורה שישלימו הכוונה גם במצב כזה. וזה גופא הוא שרשם בעצמות. אלא שביחס לעצמם כפי שהם למעלה הם נקראים צדיקים, כי במצבם שם אין אפשרות אחרת. ולכן מעלת הבעל תשובה נמצא אצלם רק בכח.

כא "וזהו גם דיוק הלשון במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים"

היינו שלכאורה מתעוררת כאן שאלה: הרי תכלית הכוונה היא שיגיעו לבחינת בעלי תשובה, ואם כן היה צריך לומר שנמלך בנשמותיהן של בעלי תשובה?

אלא שזה בדיוק ההבדל בין מצב הנשמה כפי שהיא במחשבתו של הקב"ה, שם המעלה היא רק 'בכח', לבין מצב הנשמה אחרי שיורדת למטה ומשיגה את מעלתה 'בפועל': בהיותה למעלה היא נחשבת בחינת 'צדיק' כיוון שמצד העצמות אין אפשרות אחרת, ו'יודעים בוודאות שישלימו הכוונה'. וזוהי ההגדרה של צדיק, שאצלו אין מקום מלכתחילה לעניין שנגד רצון ה'. אמנם כאשר יורדת למטה, כיוון שמצד מציאות העולם יש גם מקום לכך שהנשמה לא תשלים את הכוונה, הרי כאשר מצליחה בכל זאת להשלים הכוונה ומקבלת את המעלה של 'בפועל',

(בחינת בכל מאדך⁵³), כי שמחה פורץ⁵⁴ כל הגדרים. ועל-ידי שעובד עבודתו [בכל הג' קוין (ג' בני נח⁵⁵) דתורה עבודה וגמ"ח] בתכלית השלימות ובשמחה ובטוב לבב, נמשך לו גם ברכת הוי"ה בכל המצטרך לו [בג' הענינים דבני חיי ומזוני⁵⁶] בתכלית השלימות ובשמחה ובטוב לבב, הן ברוחניות והן בגשמיות, וברוחניות ובגשמיות גם יחד.

סיכום: הידיעה ש'ירידה צורך עליה' פועלת שעניין 'ויעקב הלך לדרכו' יהיה בשמחה, ועל-ידי זה תהיה העבודה בשלימות ולמעלה מהגבלות, וגם ברכת ה' תהיה בתכלית השלימות.

55) ג' בני נח הם בחינות חג"ת (תו"א ר"פ וישב ואוה"ת נח סג, א), ענין הג' קוין דתורה עבודה וגמ"ח.
56) ראה אוה"ת וירא תשנו, סע"א ואילך.

53) להעיר, שזהו (בחינת בכל מאדך) גם העילוי שנעשה על-ידי ה"מים רבים" (תו"א ט, א. ובכ"מ).
54) ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 49 ואילך.

סיכום כללי

סעיף א: מים רבים' הם טרדות הפרנסה והמחשבות בענייני עולם הזה המשוטטות בלי הפסק. ולמרות זאת 'לא יוכלו לכבות את האהבה' המסותרת שבכל ישראל.

סעיף ב: דיוק הלשון 'טרדות הפרנסה' מראה שמדובר במצב נמוך, שאינו מתבונן בזה שברכת ה' היא תעשיר, ולכן לא מסתפק ב'גיע כפיך' אלא מייגע גם את מוחו וליבו. ומכל מקום, גם טרדות אלו לא יכבו האהבה.

סעיף ג: שורש ה'מים רבים' וטרדות הפרנסה הוא בבחינת תהו שקדם לתיקון. וזהו החידוש בכך שאינם מכבים את האהבה, כיוון ששרשה בעצמות אור אין-סוף שלמעלה גם מתהו.

סעיף ד: על-ידי ה'מים רבים' מגיעה הנשמה למדריגה נעלית יותר – שבאה למעלת התשובה, אשר בשביל זה ירדה למטה.

סעיף ה: אף ששורש הנשמות הוא בעצמותו ית', הרי חקיקתן בעצמותו הוא כמו שהן בבחינת נברא, מצד ידיעתו שתהיה ירידה למטה. ולכן מעלתם היא רק 'בבחי' ותכלית העילוי הוא כשמשלימים הכוונה בפועל.

סעיף ו: הידיעה ש'ירידה צורך עליה' פועלת שעניין 'ויעקב הלך לדרכו' יהיה בשמחה, ועל-ידי זה תהיה העבודה בשלימות ולמעלה מהגבלות, וגם ברכת ה' תהיה בתכלית השלימות.

לזכות התמים ר' דוד וזוגתו נטשה לאה וילדיהם שיחיו

בן נאים

להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנה

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

על-ידי ועד ידידי המכון

הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגארטען

ר' ירחמיאל מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גולדשמיד

ר' יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאוו

ר' שלמה ומשפחתו שיחיו ורדיגר

ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר

ר' יוסף יצחק ומשפחתו שיחיו קזרנובסקי

ר' מרדכי קנטור ומשפחתו שיחיו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

ר' משה בן ר' לייב ע"ה

בורודא

על-ידי ולזכות בנו

ר' אלכסנדר לייב שיחי' **בורודא**

ומשפחתו שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה

בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לחיזוק ההתקשרות

לכ"ק אדמו"ר על ידי ולזכות

הרב יוסף דוד בן רחל וזוגתו מרת

אלישבע בת רחל

וכל יוצאי חלציהם לאורך ימים

ושנים טובות, לבשורות טובות

ולהצלחה רבה ומופלגה

בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס

על ידי ולזכות

ר' דניאל וזוגתו מרת יהודית

לנחת רוח חסידי אמיתי מילדיהם

שירלי, לוי יצחק, חיה מושקא,

שרה רחל, מרים ריזל, חנה

שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות

קובץ זה נדפס לזכות

מנחם מענדל שיחי'

בן מרת **אודליה רחל ע"ה**

יזכה לגרום נחת רוח אמיתי לכ"ק

אדמור נשיא דורנו בכל אשר יפנה,

ולברכה והצלחה בכל מעשה ידיו